

Fen Adamlarının Yetkileri ve “Bağlantı Gücü”

Elk. Elo. Müh. Ali Fuat Aydın
ali.fuat.aydin@emo.org.tr

Bağlantı gücüyle ilgili olarak farklılık içerdiği belirtilen yönetmelikler incelendiğinde, bu yönetmeliklerin de her birinin farklı alanları düzenledikleri ve değişik amaçlar içerdikleri görülmektedir. Esasen, bağlantı gücü tanımıyla ilgili olarak, uygulamada herhangi bir sorun yaratacak durum da bulunmamaktadır. **Nitekim sorun olarak algılanan husus, elektrik ile ilgili fen adamlarının, elektrik mühendisliği hizmetleri alanında hukuki düzenlemeler gereği sahip oldukları bir takım yetkilerin artırılması için gösterdikleri çabalardan ibarettir.**

1. Elektrik İç Tesisleri Yönetmeliği

Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı tarafından 4.11.1984 tarih ve 18565 sayılı Resmi Gazete’de “Elektrik İç Tesisleri Yönetmeliği” yayımlanmış ve Yönetmelik daha sonraki yıllarda çeşitli değişikliklere uğramıştır. Yönetmelik, elektrik iç tesislerinin kurulmasına ve işletilmesine dair hükümleri kapsamaktadır ve bu tesislerin sağlıklı bir şekilde yapımı amacıyla teknik açıdan uygulanmasına yönelik kuralları belirlemektedir.

Yönetmeliğin VI. Bölümünde “Teknik Konularla İlgili Hükümler” düzenlenmiş ve bu bölümün D kısmında, “İletkenler ve yer altı kabloları”na

ilişkin teknik verilere yer verilmiştir. Bu kısım içerisindeki 57. maddede ise, elektrik iç tesislerinde kullanılacak “yalıtılmış iletkenler ve kablolar” düzenlemeye tabi tutulmaktadır. Son derece uzun ve ayrıntılı bu maddede, elektrik iç tesislerinde kullanılacak bakır tellerin niteliği, kullanım şekilleri, kesit, gerilim düşümü, gerilim dönüşümü hesaplarının yapılması, yalıtılmış iletkenlere akım yüklenmesi, iletken ve kabloların aşırı ısınmaya karşı korunması, kısa devre akım değerleri gibi tamamen teknik içerikte kural ve standartlar belirlenmektedir. Bu bağlamda, elektrik iç tesislerinde kullanılacak iletken ve kabloların boyutlandırılmasına yönelik kurallar içerisinde, iletken kesitinin belirlenmesi amacıyla, eşzamanlı yük faktöründen yararlanma yoluna gidilmiştir. Buna göre, “iletken kesitinin belirlenmesi için yapılan hesaplarda eşzamanlı yükler (bağlantı gücü) esas alınmalıdır” ifadesi ile, eşzamanlı yük için aynı zamanda “bağlantı gücü” ifadesinin de kullanılacağı belirtilmiştir. İletken kesitinin belirlenmesi amacıyla yararlanılacak bu eşzamanlı yük için de belirli kriterler getirilerek; “Eşzamanlı yükün (gücü) belirlenmesi: Eşzamanlı güç (aynı zamanda çekilen güç), kurulu güç değeri eşzamanlılık katsayısı ile çarpılarak bulunur. Konutlarda kurulu

güç genel olarak aydınlatma gücü, priz gücü ve biliniyorsa elektrikli ev aletlerinin gücünden oluşur. Konutlarda bir dairenin eşzamanlı yükünün belirlenmesinde aşağıdaki eşzamanlılık katsayıları esas alınmalıdır.

Daire Sayısı	Eş Zamanlı Katsayı
3-5	45
5-10	43
11-15	41
16-20	39
21-25	36
26-30	34
31-35	31
36-40	29
41-45	28
46-50	26
51-55	25
56-61	24
62 ve daha fazla	23

- Kurulu gücün 8 kW’ye kadar olan bölümü için % 60,

- Gücün kalan bölümü için % 40

Binanın eşzamanlı yükünü belirlenmesi için aşağıdaki eşzamanlılık katsayıları esas alınmalıdır.

Köy kasaba ve imar planı bulunmayan alanlarda yapılan tek evlerde ve yazlıklarda bu esaslara uyulmayabilir. Bütün konutlarda eşzamanlı yük 3 kW’dan az olamaz.”

denmiş ve bir binanın eşzamanlı

yükünün belirlenmesi için de, binanın daire sayısı esas alınmak suretiyle, eş zamanlı katsayı tablosu çıkartılmıştır.

Görüleceği gibi, Elektrik İç Tesisleri Yönetmeliği'nde yer alan "bağlantı gücü" bahsi, tamamen teknik bir konu olup, elektrik iç tesislerinde kullanılacak iletkenlerin kesit hesabında kullanılmak amacıyla yapılmış bir düzenlemedir.

2. Elektrik Piyasası Müşteri Hizmetleri Yönetmeliği

Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu tarafından 25.09.2002 tarih ve 24887 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan "Elektrik Piyasası Müşteri Hizmetleri Yönetmeliği"nin amacı, 1. maddede, "dağıtım sistemine bağlanmak isteyen veya bağlı olan tüketiciler ile bu tüketicilere bağlantı anlaşması, perakende satış sözleşmesi veya ikili anlaşma kapsamında hizmet veren taraflara uygulanacak standart, usul ve esasların belirlenmesidir" şeklindedir.

Müşteri Hizmetleri Yönetmeliği, dağıtım ve perakende satış lisansına sahip tüzel kişiler ile elektrik tüketicileri arasında kurulan sözleşmesel ilişkileri düzenlemekte ve elektrik abonelerine kesintisiz, yeterli ve kaliteli bir şekilde elektrik sağlanabilmesi için, bu ilişkilerde uyulması gereken kimi kurallara yer verilmektedir. Buna göre, dağıtım ve perakende satış şirketleriyle aboneler arasında kurulacak bağlantı anlaşması ile perakende satış sözleşmelerinde yer alacak bağlantı gücünün, hem teknik hem de sözleşmesel gereklilikler açısından tanıma tutulduğu görülmektedir.

Buna göre Yönetmeliğin 4. maddesinde bağlantı gücünün "Bir kullanım yerinin elektrik projesinde belirtilen kurulu gücün, kullanma faktörü ile çarpılması suretiyle hesaplanan güç miktarını" anlattığı belirtilmiştir. Burada tanımlanan bağlantı gücü, yönetmelik kapsamında düzenlenen konulara ilişkin olup, dağıtım ve perakende satış

lisansı sahibi tüzel kişiler ile dağıtım sistemi kullanıcıları arasındaki ilişkiyi belirlemeye yöneliktir.

3. Elektrik ile İlgili Fen Adamlarının Yetki, Görev ve Sorumlulukları Hakkında Yönetmelik

Elektrikle ilgili fen adamlarının yetki ve sorumluluklarını belirleyen tek hukuki düzenleme 11.11.1989 tarih ve 20339 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan ve 03.02.1990 tarih ve 20422 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Yönetmelikle değişikliğe uğrayan Elektrik ile İlgili Fen Adamlarının Yetki, Görev ve Sorumlulukları Hakkında Yönetmelik'tir.

3194 sayılı İmar Kanunu'nun 38. maddesinin 2. fıkrasında "Yapıların, mimari, statik ve hertürlü plan, proje, resim ve hesaplarının hazırlanmasını ve bunların uygulanmasıyla ilgili fenni mesuliyetleri, uzmanlık konularına ve ilgili kanunlarına göre mühendisler, mimarlar ile görev, yetki ve sorumlulukları yönetmelikle düzenlenecek olan fen adamları deruhte ederler" denmiş ve 44. maddede ise, "38. maddede sayılan mühendisler, mimarlar ve şehir plancıları dışında kalan fen adamlarının görev, yetki ve sorumlulukları, ilgili Bakanlıklar ile Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği ve Yüksek Öğrenim Kurumunun görüşleri alınarak Bakanlık ve Milli Eğitim Bakanlığınca birlikte çıkarılacak yönetmelik ile tespit edilir" hükmü yer almıştır.

Dolayısıyla, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı ya da EPDK tarafından çıkartılan yönetmeliklerde, fen adamlarının yetkilerinin belirlenmesine yönelik düzenlemeler yapılamayacağı gibi, ilgili yönetmelikte belirlenen tanımlar dışına çıkılarak herhangi bir işlem yapılabilmesi olanağı da bulunmamaktadır.

Yönetmeliğin 7. maddesinde, yetkili elektrikçilerin yetki sınırları

nın belirlenmesinde en önemli faktör olduğu belirtilen bağlantı gücü "abonenin bir şebekeye veya şebeke bölümüne bağlı elektrikle çalışan tüm cihazların toplam gücüdür. Bağlantı gücü, aydınlatma ve kuvvet güçlerinin toplamı olarak hesaplanır" denilmiştir. 8. maddesinde "Aydınlatma gücü aydınlatılacak yerin m2 si (metre karesi) için en az 12 W göz önüne alınarak hesaplanacak güçtür. 10 amperden daha küçük akımlı prizlerin güçleri bu değer içinde" şeklinde; 9. maddesinde kuvvet gücü ise "10 amperden büyük her türlü bir fazlı ve üç fazlı prizlerin güçleri ile kalorifer, asansör, sıhhi tesisler, sanayi tesisleri ve diğer bütün tesislerde bulunan her türlü elektrik aygıtlarının plakalarında yazılı güçlerdir" şeklinde tanımlanmıştır.

Görüleceği gibi, görev ve sorumluluk sınırlarının belirlenmesiyle ilgili tanımlarda herhangi bir muğlak ifadeye de yer verilmemiş, yetki sınırlarının belirlenmesinde esas alınan kavramlar net bir şekilde tarif edilmiştir.

Buna göre elektrikle ilgili fen adamlarının yetki sınırları belirleyen bağlantı gücünün abonenin bir şebeke veya şebeke bölümüne bağlı elektrikle çalışan tüm cihazlarının toplam gücü olduğunun, yetki sınırının belirlenmesinde, aydınlatma ve kuvvet güçlerinin toplamının (varsa asansörün çekeceği güç haricinde) bağlantı gücü olarak hesaplanması gerekmektedir.

Elektrik İç Tesisat Yönetmeliği'nin 52. maddesinin (c) alt maddesi (viii) bendinde yer alan "barakalar, basit köy evleri hariç olmak üzere ayrıca; çamaşır makinesi, bulaşık makinesi ve müstakil linyenden için üç adet linye tesis edilmelidir.

Müstakil linyeden beslenen bu prizlerin güçleri, söz konusu elektrikli cihazların aşağıda verilen güçlerin-

den az olamaz.

Çamaşır Makinesi	2,5 kW
Bulaşık Makinesi	2,5 kW
Elektrik Fırın/Ocak	2,0 kW”

hükmü ve aynı maddenin (c) alt maddesi (i) bendinde yer alan “belirli bir cihaz için ön görülen prizlerin anma akımları cihaz gücü ile uygun olacak ve prizlerin anma akımları **16 A'nın altında olmayacaktır.**” hükmü gereğince çamaşır makinesi, bulaşık makinesi, elektrikli fırın/ocak priz güçleri olarak 7000 W, aydınlatma gücü olarak da aydınlatılacak yerin her metrekaresi için en az 12 W göz önüne alınarak hesaplanması ile Fen Adamlarının yetki gücünün 100 m² için en az 8200 W olarak alınması gerekmektedir.

Buna karşın Gediz Elektrik Dağıtım A.Ş. 'nin 24.08.2010 tarihli yazısı ile bağlı birimlerinin fen adamlarının elektrik iç tesisat projesi hazırlama yetkilerinin değerlendirilmesi aşamasında mevcut enerjili abonelerin güçlerinin ilgili abone dosyasında bulunan elektrik iç tesisat projesinden çıkarılması, abone dosyalarında güçleriyle ilgili herhangi bir veriye ulaşılamaması durumunda fen

adamlarının elektrik iç tesisat projesi hazırlama yetki güçlerinin 3000 W olarak alınması yönünde talimatlandırılmış oldukları görülmekteydi.

Ancak mevzuata aykırı bu durumun ayrıca ilgili birimlerde mevcut abone dosyasına bakılmaksızın bağlantı gücünün 3000 W alınması gibi bir uygulamaya neden olduğunun tespiti üzerine Şubemizin yazılı olarak uyarısı üzerine, bu durum karşısında Gediz Elektrik Dağıtım A.Ş. 04.10.2011 tarihli yazıyla konuyla ilgili olarak;

- Mevcut enerjili abonelerin güçlerinin ilgili abone dosyasında yer alan elektrik iç tesisat projesi incelenerek işlem yapılması,

- Elektrik iç tesisat projesi incelenmeden ve abone dosyasına bakılmadan belli bir değer alınmaması,

-Abone dosyasında projesi olmayan ve Elektrik İç Tesisat Yönetmeliği'nin 52. maddesinin uygulanmaya başlandığı 30.11.1995 tarihinden önce sözleşme imzalamış her bir abone için bağlantı gücünün 3000 W alınması, gerektiği bildirilmiştir.

Böylece yukarıda yer alan bağlantı gücüne ilişkin farklı tanımla-

rın elektrikle ilgili fen adamlarına fayda sağlayacak şekilde karıştırılarak müstakil linyeden beslenen cihazların gücünü göz ardı eden uygulamanın önüne şu an için Elektrik İç Tesisat Yönetmeliği'nin 52. maddesinin uygulanmaya başlandığı 30.11.1995 tarihi sonrası için geçilmiş oldu.

Elektrik ile ilgili Fen Adamlarının yetki sınırlarının belirlenmesinde TEDAŞ Genel Müdürlüğü'nün ve elektrik dağıtım şirketlerinin herhangi bir görev ve yetkisi bulunmadığı halde, konuyla ilgili yönetmelik hükümleri yerine, elektrikle ilgili fen adamlarının yetki sınırlarını belirleyen bağlantı gücü tanımına yönelik hatalı yorumlamalarda bulunmak suretiyle uygulamada fen adamlarının yetkilerinde bir artış sağlanması, yürürlükteki mevzuat hükümlerine uygun olmadığı gibi, kamu düzenine ilişkin bir düzenlemeye de aykırılık taşımaktadır. Dolayısıyla, bu husus nedeniyle ortaya çıkabilecek tüm olumsuzluklardan ilgililerin cezai sorumluluğu doğabileceği gibi, Odamız üyelerinin yetkisinde olan hizmetlerin yetkisiz kişilere gördürülmesinden dolayı uğranılacak maddi kayıpların tazmini de talep edilebilecektir.

Resmi Gazete'den

Tarih	Sayı	Kurum	
8 Ekim	28078	Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı	Organize Sanayi Bölgeleri Uygulama Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik
12 Ekim	28082	Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu	Elektrik Piyasasında Faaliyet Gösteren Üretim ve Dağıtım Şirketlerinin Lisansları Kapsamındaki Faaliyetlerinin İncelenmesine ve Denetlenmesine İlişkin Yönetmelik
20 Ekim	28090	Çevre ve Şehircilik Bakanlığı	Çevre ve Şehircilik Şûrası Yönetmeliği
23 Ekim	28093		Atıksu Arıtma Tesislerinde Kullanılan Elektrik Enerjisi Giderlerinin Bir Kısımının Geri Ödenmesine İlişkin Karar (Karar Sayısı : 2011/2245)
23 Ekim	28093	Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu	Sinai, Bilimsel Ve Tıbbi (Sbt) Cihazlar Yönetmeliği
27 Ekim	28097	Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı	Enerji Kaynaklarının ve Enerjinin Kullanımında Verimliliğin Artırılmasına Dair Yönetmelik